

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ

Руйхатга олинди:
№БД 5510300-Ў.32
2021 йил “4” июн

Соғлиқни сақлаш вазирлиги
121-сонли буйруқ
2021 йил “4” июн



ЭПИДЕМИОЛОГИЯ МОДУЛ ДАСТУРИ

| | | |
|---------------------|---------|--------------------------------------|
| Билим соҳаси: | 500000 | Соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот |
| Таълим соҳаси: | 510000 | Соғлиқни сақлаш |
| Таълим йўналишлари: | 5510300 | Тиббий профилактика иши |

Тошкент – 2021

Тузувчилар:

- Г.С.Матназарова** - ТТА Эпидемиология кафедраси мудир, тиббиёт фанлари доктори.
- Д.А.Касимова** - ТТА Эпидемиология доценти, т.ф.н.
- А.Ю.Мустанов** - ТТА Эпидемиология кафедраси катта ўқитувчиси
- Н.Ў.Неъматова** - ТТА Эпидемиология кафедраси ассистенти

Такризчилар:

- Г.Т.Искандарова** - Тошкент врачлар малакасини ошириш институти, эпидемиология кафедраси мудир, т.ф.д., профессор.
- М.Ф.Абдуқаххарова** - ТТА эпидемиология кафедраси доценти.

Модул дастури Тошкент тиббиёт академиясида ишлаб чиқилган.

Модул дастури Тошкент тиббиёт академияси кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2021 йил “26” майдаги “12”-сонли баённома).

Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги тиббиёт ва фармацевтика узлуксиз касбий таълими муассасалараро Мувофиқлаштириш кенгашининг 2021 йил “13” апрелдаги 3-сонли баённомаси билан маъқулланган.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2021 йил “4” июндаги 121-сонли буйруғининг 1-иловаси билан модул дастури рўйхати тасдиқланган.

1. Ўқув модулининг долзарблиги ва олий таълимдаги ўрни.

Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Давлат таълим стандарти ва бакалаврият таълим йўналиши малака талабларига асосланган ҳолда тузилган. Эпидемиология модули тиббиёт олий ўқув юртлари талабаларига жамоат саломатлигини сақлашда касалликлар профилактикаси, тўғри овқатланиш ва жисмоний фаолликни оширишни тизимли ташкил этиш ҳамда соғлом турмуш тарзини кенг тарғиб қилиш, яъни касалланишларнинг олдини олиш ва уларни профилактика қилиш, эрта аниқлаш, мақсадида қўллай олиш учун зарур бўлган билимларни эгаллаб олишга имконият яратади, ҳамда бўлғуси шифокорларда аҳолига эпидемиологик ёрдам кўрсатишни ташкиллаштиришни учун замин яратиб беради. Дастурнинг мақсад ва вазифаларини ечими якунида талаба горизонтал ва вертикал интеграция жараёнларида олган билим ва амалий кўникмаларни уйғунлаштириб, етук, рақобатбардош, мустақил фикрлаш қобилиятига эга бўлган умумий амалиёт шифокори бўлиб шаклланади.

Мазкур модул ўқув режадаги тиббий биология ва генетика, одам анатомияси, нормал физиология, биоорганик, биоанорганик ва биологик кимё, микробиология, умумий гигиена ва юқумли касалликлар модулларидан ўзлаштирилган билимларга асосланиб, талабаларда эпидемиологик фикрлашни шакллантириш орқали, аҳолини эпидемиялардан муҳофаза қилиш эпидемиологик назорат қилишга ўргатади.

2. Ўқув модулининг мақсади ва вазифалари

2.1. Модулнинг мақсади: муайян жараёнда юқумли касалликларнинг эпидемиологик хусусиятларини эътиборга олган ҳолда энг самарали чора-тадбирларни тўғри танлаш, ҳамда ўтказилаётган профилактик чора-тадбирларнинг самарадорлигини баҳоловчи мезонлар билан таъминлаш бўйича назарий ва амалий билимларни шакллантиришдан иборат.

2. Модулнинг вазифалари:

- умумий эпидемиология модулининг асосий томойилларини;
- энг кенг қўлланиладиган чора-тадбирлар;
- муайян қулланган чора-тадбирларнинг самарадорлиги ва ҳавфсизлиги баҳолаш учун керакли текширувлар мажмуини танлаш ва олинган натижаларни таҳлил қилишни;
- бир қатор ички ва ташқи омилларни ҳисобга олган ҳолда профилактик чора-тадбирлар белгилашни, ҳавфли омилларнинг ножўя таъсирларини олдиндан била олиш, уларни аниқлаш, олдини олиш ва юзага келган ножўя таъсирларни бартараф этишни;

– турли юқумли касалликларда эпидемик жараёнининг муҳим хусусиятларини очиб беришга ҳисса қўшадиган юқумли касалликларни санитария-эпидемиология назорати худудий-омил концепцияларини ишлаб чиқиш ва ривожлантириш бўйича илмий тадқиқотлар ўтказишни ўргатиш;

– Соғлиқни сақлаш бирламчи бўғинида умумий амалиёт шифокори квалификацион характеристикасига, “Тиббий профилактика иши” ихтисослиги талабларига жавоб берувчи мутахассислик тайёрлашдан иборат.

2.3. Модул бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар:

6-семестр якунида:

Талаба:

“Эпидемиология модули” ўқув модулинини ўзлаштириш жараёнида:

- эпидемиологнинг касбий вазифаларини муваффақиятли ҳал қилишга қодир бўлган касбий ваколатларини шакллантириш.
- эпидемиологик фикрлаш тафаккурига эга бўлган, мураккаб эпидемиологик вазиятларни яхши биладиган, турдош модуллар бўйича чуқур билимга эга бўлган эпидемиолог шифокорларни шакллантириш.
- эпидемик ўчоқларини эпидемиологик текширувини ўтказишга қодир бўлган мустақил профессионал эпидемиологик диагностика фаолиятига мутахассис тайёрлаш.
- эпидемиологик ёрдамни тўлиқ ҳажмда тақдим эта оладиган, эпидемия ўчоқларида, шу жумладан экстремал ҳолатларда профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирларни ўтказиш оладиган мутахассисни тайёрлаш.
- эпидемиологик назорат ҳақида **тасаввурга эга бўлиш;**
- эпидемиологик, профилактик ва касбий вазифаларини муваффақиятли ҳал этишга қодир бўлган мутахассисни тайёрлаш.
- шошилиш тиббий ёрдам кўрсатишни ўз ичига олган ёндош клиник модуллар бўйича кўникма ва врачлик муолажаларини ўзлаштириш олаган мутахассис-шифокорни тайёрлаш.
- врач-эпидемиологга соғлиқни сақлаш, суғурта тиббиёти, тиббий психология, соғлиқни сақлашни ташкиллаштириш ва иқтисодиёти муаммолари бўйича эркин фикрлашига ва ҳаракатланишига имкон берадиган умумий ва махсус билимлар, кўникмалар тизимини шакллантириш ва такомиллаштириш бўйича **билиши ва улардан фойдалана олиши керак;**

- Юқумли касалликларда роспектив эпидемиологик таҳлил анамизни йиғиш ва олинган натижаларни таҳлил қилиш;
- Касалланишнинг кўп йиллик динамикаси таҳлили қилиш самарадорлиги ва ҳавфсизлигини баҳолашнинг ишонарли ва қулай усуллари танлашни ва уларни амалга оширишни, олинган натижаларни таҳлил қилиш;
- шошилишч аралашувни талаб қиладиган ҳолатларда тиббий-профилактик ёрдам кўрсатишда иштирок этиш, ўз вақтида аниқлаш ва уларни коррекция қилишни;
- профилактик тиббий кўриклар, диспансеризации, диспансер кузатув ва тиббий назорат ўтказишда ёрдам кўрсатиш;
- долалотнома ёза олиш;
- самарали ва ҳавфсиз эмлаш ўтказиш мақсадида вакцина воситасини танлаш алгоритминини тузишни ва эмлаш ўтказиш тартибини белгилаш;
- фаолият юритаётган даволаш-профилактик муассасанинг ишини ташкил этиш, алоҳида эпидемиологик ва юқумли касалликлар бўлимлари, хоналари (кабинетлари) ва лабораториялар ишида ўзаро ҳамкорлик қилиш, аҳолини диспансеризацияси ўтказилишини ташкил этишни баҳолаш;
- кўрсатилаётган тиббий ёрдам сифатини ошириш мақсадида клиник аудит ўтказиш *малакаларига (шу жумладан амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.*

8-семестр якунида:

- ич терлама, дизентерия, салмонеллез, вирусли гепатитлар, безгак, вабо ва бошқа касалликлар билан оғриб ўтганлар устидан диспансер назоратини ўрнатиш қоидалари бўйича *тасаввурга эга бўлиш;*
- юқумли ва паразитар касалликларда эпидемиологик назоратнинг назарий, услубий ва ташкилий асослари бўйича, қонуний-меъёрий ҳужжатлари таҳлили қилишни *билиши ва улардан фойдалана олиши керак;*
- ичак гуруҳи инфекциялари, нафас йўллари ва бошқа гуруҳ касалликлари ўчоқларида эпидемик жараён намоён бўлишининг ўзига хос хусусиятлари бўйича *малакаларига (шу жумладан амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.*

10-семестр якунида:

- эпидемияга қарши алоҳида чора-тадбирларни ва улар мажмуасини потенциал ва аниқ самарадорлигини, шунингдек, эпидемияга қарши ишларни сифат ва самарадорлигини баҳолаш бўйича *тасаввурга эга бўлиш;*
- зооноз касалликлар бўйича носоғлом чорвачилик хўжалиklarини

текшириш ва далолатномаларни тузишни *билиши ва улардан фойдалана олиши керак;*

- Ҳимоя кийим бош (ўлатга қарши кийим) йиғмаларини (тўпламларини) кийиш ва эчиш тартиб қоидалари бўйича *малакаларига (шу жумладан амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.*

3. Асосий қисм

3.1. Модулдаги маъруза машғулотлари мавзулари ва мазмуни, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

6-семестр:

1-мавзу. Эпидемиологиянинг таърифи ва қисқача тарихи. Эпидемиология модули, тиббиёт модуллари орасида ҳамда тиббий таълим ва амалий соғлиқни сақлашдаги ўрни. Эпидемик жараён тўғрисидаги таълимот. Эпидемиик жараён ривожланиш механизми: Юқумли касалликларнинг юқиш механизми ва табиий ўчоқлилик назариялари. Эпидемиологиянинг предмети мунозарали масала ҳисобланади. Илгари эпидемиология предмети деганда ҳар қандай оммавий касалликлар – эпидемияларни ўрганадиган модул тушунилган. Дастлабки таърифда билимлар етишмаганлигидан касалликнинг табиати тўғрисида хулоса чиқариш жуда қийин бўлган. Асосан, инфекцион касалликлар эпидемияси кузатилиб, амалда эса ҳар қандай оммавий касалликлар назарда тутилган эди.

2-мавзу. Паразитар тизимнинг ўзини-ўзи бошқариш назарияси. Юқумли касалликларда иммунопрофилактиканинг аҳамияти. Профилактик эмлаш тизимида узлуксиз совуқлик занжири ва логистик асослари. Миллий эмлаш календари. Махсус профилактика – айрим кишиларда сунъий иммунитет ёки аҳоли орасида популяцион иммунитет пайдо қилиш, лекин бу вазифалар аксарият параллел ҳал қилинади. Фаол ва пассив сунъий иммунитет фарқ қилинади. Махсус профилактика асосида организмга кирадиган паразит билан кураша оладиган организмда рўй берадиган табиий жараёнларни сунъий ҳолда вужудга келтиришга интилиш ётади.

3-мавзу. Дезинфекция, дезинсекция, дератизация, ва стерилизация усуллари ва воситалари. Аҳоли орасида дезинфекция хизматини ташкиллаштириш. Дезинфекция бўлимнинг структураси ва иш фаолияти. Профилактик дезинфекция – инфекциянинг топилган манбалари бўлмагани ҳолда борлиги тахмин қилинганда ўтказилади. Уни даволаш-профилактика муассасаларида, болалар муассасаларида, умумий фойдаланиладиган жойларда ва ишлаб чиқариш объектларида, ҳаммомлар,

сартарошхоналарда ва бошқа жойларда ўтказилади.

7-8 семестр:

1-мавзу. Фекал–орал механизм билан юқадиган юқумли касалликларнинг тавсифи. Ичак инфекцияларининг таснифи ва ўзига хос хусусиятлари. Ич терлама, паратиф А и В этиологияси, эпидемиологияси. Ич терламада эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва ўтказиш. Республикамшда охириги 20 йилда қорин тифи ва паратиф касал-ликлари камайганлиги кузатилади. Қорин тифи билан касалланиш кўрсаткичлари 2 мартага камайгаи. Беморлар кўзғатувчиларни бутун касаллик даврида ажратадилар, айниқса, дастлабки 2-3 ҳафтада кўп ажралади, температура пасайгач, яъни 14 кунлардан кейин бактерия ажратиш тўхгайди.

2-мавзу. Сальмонеллезлар эпидемиологияси, профилактикаси. Сальмонеллэз касалликлари устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш. Сальмонеллеэзлар - ичак гуруҳи инфекцияларидан бўлиб, бу касалликни сальмонелла номи билан аталувчи бактериялар келтириб чиқаради. Касаллик ҳар хил белгилар билан кечади, касалланиш спорадик ҳолда, баъзида эпидемик авж олишлар тарзида намоён бўлади.

3-мавзу. Вирусли гепатитлар таснифи. Гепатит А ва Е эпидемиологияси ва профилактикаси. Гепатит В, С, Д эпидемиологияси ва профилактикаси. В, С, Д касалликларии устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш. Гепатит А юқумли сариқ касаллиги бўлиб қадим замонлардан ўрганиб келинмоқда. А гепатити юқумли ичак инфекциялари гуруҳига кирадиган антропоноз, фекал-орал механизм билан юқадиган кенг тарқалган вирусли касалликдир. Вирусли гепатит “В”, “С”, “Д” турлари зарарланган қон ва қон ўрнини босувчи суюқликларни соғлом одамга қуйганда қон орқали зарарланган шприцларни қайта ишлатишганда, стоматологик ва жарроҳлик асбобларини стерилламай ишлатилганда, сартарошхоналарда соч-соқол олишда ишлатиладиган сартарошлик асбобларини зарарсизлантирмасдан миждозларга ишлатганда.

4-мавзу. Полиомиелит эпидемиологияси ва профилактикаси. Полиомиелит касаллиги устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш. Бу касаллик одамзотга бизнинг эрамиздан бир неча йил илгари маълум бўлган. Ўзбекистонда полиомиелитнинг охириги эпидемик авж олиши 1958-1960 йиллари кузатилган бўлиб, кейинги йилларда касалланиш кўрсаткичи 1990 йилларгача камайиб борган.

5-мавзу. Вабонинг эпидемиологияси ва профилактикаси. Вабода

эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва ўтказиш. Вабо касаллиги ўчоғида эпидемияга қарши тадбирларни ташкиллаштириш. Вабо бемори аниқланганда участка шифокорининг вазифалари. Вабо–антропоноз инфекция, шунинг учун ҳам касаллик қўзғатувчисининг манбаи ҳар хил клиник шаклдаги беморлар ва вибрион ташувчи одамлардир. Вабо барча жойда бир хилда тарқалмаган.

6-мавзу.Паразит касалликларининг эпидемиологияси ва профилактикаси. Паразит касалликларида эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш.Дунё бўйичава Ўзбекистонда паразиткасаликлар тарқалишининг замонавий хусусиятлари. Паразитизм (юнонча *parasitos* — текинхур, камтовок) — қар хил турга мансуб организмлар ўртасидаги узаро муносабат усулларида бири. Бунда организмларидан бири (паразит) иккинчиси (хужайин) — дан яшаш мухити ва озика манбаи сифатида фойдаланиб, унга зарар етказди.

7-мавзу. Биогельминтозлар, геогельминтозларнинг эпидемиологияси ва профилактикаси. Одам ва ҳайвонларнинг аъзо ва тўқималари ҳисобига яшовчи майда чувалчанглар – гижжалар (гельминтлар), улар келтириб чиқарадиган касалликлар гельминтозлар дейилади. Инсониятга гельминтозлар жуда қадим замонлардан маълум бўлиб, улар барча паразитар касалликларнинг 90 фоизни ташкил қилади.

9-10 семестр:

1-мавзу. Нафас йули инфекцияларининг умумий эпидемиологик таснифи. Грипп, УРВИ ва атипик пневмония эпидемиологияси ва профилактикаси. Нафас йўллари касалликлари бактериал (дифтерия қоқшол, стрептококкли, менингококкли ва гемофил инфекцияли, туберкулёз) ва вирусли (ОРВИ, паротит, қизилча, қизамиқ ва инфекция мононуклеозларни) ўз ичига олади.

2-мавзу. Коронавирус инфекциялари эпидемиологияси ва профилактикаси. Коронавирус инфекциялари кўпроқ юқори нафас йўлларида касаллик чақиради (ринит). Касаллик енгил, ўртача ва оғир шаклларда кечиб, бу касаллик билан катталар ва болалар касалланадилар. Коронавируслар - булар ҳайвонлар ва қушлар паразити ҳисобланади.

3-мавзу. Дифтерия эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати. Дифтерия – ўткир юқумли бактериал инфекция бўлиб, нафас йўлининг юқори бўлимларида (бурун, оғиз-ютқун, ҳиқилдоқ) фибриноз яллиғланиш, кўпинча тўқималар шиши, шунингдек умумий интоксикация, аксарият юрак қон томирлар, асаб ва сийдик ажратиш тизимларининг шикастланишига олиб келади. Беморлар пайдо бўлганда уларни алоҳидалаш ва шифохонага ётқизиш зарур. Ўчоқда жорий ва якуний дезинфекция ўтказилади.

4-мавзу. Қизамиқ, қизилча эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назоратини ташкиллаштириш. Қизамиқ - ўткир юқумли касаллик бўлиб, умумий интоксикация, юқори нафас йўллари катарал яллиғланиши, танага папулёз - доғли тошмалар тошиши билан ҳарактерланади.

5-мавзу. Эпидемик паротит эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати. Эпидемик паротит - антропоноз, ягона инфекция манбаи бу бемор одам. Юқумлилиқ даври яширин даврнинг охири кунларидан бошланиб сўлак безларида яллиғланиш жараёни тугагунча давом этади. Бемор атрофдагиларга продромал даврда ва касалликнинг дастлабки 5-6 кунларида хавфли ҳисобланади.

6-мавзу. Менингококкли инфекциялар эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати. Менингококкли инфекция - турли клиник шакллар билан кечадиган ва менингококклар (*Neisseria meningitidis*) чақирадиган юқумли касаллик. Инфекциянинг асосий шакли бактерия ташувчилиқ ҳисобланади.

7-мавзу. Кўк йўтал эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати. Кўк йўтал - ўткир антропоноз бактерияли инфекция бўлиб, хуружсимон спазматик йўтал ва юқори нафас йўллари катарал яллиғланиш билан кечади.

8-мавзу. Нозокомиал инфекциялар эпидемиологияси. Жаррохлик бўлимида учрайдиган касалхона ичи инфекциялари эпидемиологияси. Госпитал инфекциялар таърифи. Касалхона ичи инфекциясида (КИИ) инфекция манбаининг асосий тоифалари беморлар (гоҳида – беморларни парвариш қилувчилар, улардан хабар олувчилар), ташқи муҳит объектлари ва тиббий ходимлардир.

9-мавзу. Сил касаллиги эпидемиологияси ва профилактикаси ва эпидемиологик назорати. Ўпкадаги фаол сил жараёни хамиша қўзғатувчи ажралиши билан ўтади. Ажралиб чиқадиган микобактериялар сони касалликнинг кечиш босқичи ва ўпка тўқимаси шикастланишининг катта-кичиклигига боғлиқ ҳолда кескин ўзгариб туради.

10-мавзу. Ижтимоий муҳим, жинсий йул орқали юқувчи юқумли касалликларнинг эпидемиологияси ва профилактикаси. Захм-*Treponema pallidum* чақирадиган сурункали кечувчи юқумли касаллик бўлиб, тери, шиллиқ қаватлар, ички аъзолар, суяк ва асаб тизимининг зарарланиши билан ҳарактерланади, касаллик хуружлари тез-тез қайталаниб туради.

11-мавзу. Юқумли касалликлар ретроспектив эпидемиологик таҳлили. РЭТга таъриф. РЭТ схемаси. Аҳоли орасидаги касалланишларнинг

кўп йиллик ва йиллик динамикаси таҳлили. Аҳолининг ижтимоий қатламлари ва ёшлари бўйича касалланиш даражаси, кўп йиллик ва йиллик динамикаси таҳлили.

12-мавзу. Оператив эпидемиологик таҳлили. Оператив таҳлил, ретроспектив таҳлил умумий эпидемиологик баҳолашни ҳисобга олиб амалга оширилади. Ўчоқларни эпидемиологик текшириш органик жиҳатдан оператив таҳлил таркибига киради, номидан кўриниб турганидек, эпидемик шароитни доимий узлуксиз кузатиб боришни кўзда тутди

13-мавзу. Зооноз инфекциялар таснифи. Қутуриш, қораоқсоқ, куйдирги касаллиги эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати. Эпидемиологияси, эпизоотологияси, юқиш йўллари, касаллик манбаи, юктириш омиллари. Эпизоотик жараёни намоён бўлиши ва юқиш механизмини ривожланиши. Одамларга касалликнинг юқиш йўллари.

14-мавзу. Тошмали тиф, КУ-иситмасининг эпидемиологияси, профилактикаси эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш. Тошмали тиф бемор кишидан соғлом кишига кийим бити орқали юқади. Касалликнинг тарқалишида кийим битидан ташқари, бош бити ҳам оз бўлсада эпидемиологик аҳамиятга эга. Ку-иситмаси (коксиеллез) коксиеллалар келтириб чиқарадиган, полиморф клиникали, табиий ўчоқли, зооноз, юқиш йўллари хилма-хиллиги билан характерланади.

15-мавзу. Ўзбекистонда ОИВ-инфекциясининг профилактикаси ва эпидемиологик назоратини ташкиллаштириш. ОИТВ-инфекцияси – “Одам иммун танқислиги вирусли инфекциясидир” ОИТВ-антропоноз юқумли касаллик бўлиб одам иммун тизимининг шикастланиши билан характерланади.

16-мавзу. Ўлат касаллиги эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати. Карантин ва ўта хавфли инфекциялар (ЎХИ) тушунчаси таърифи. Карантин ва ўта хавфли инфекциялар тўғрисидаги замонавий тасавур. Карантин ва ўта хавфли инфекцияларнинг чет давлатлардан олиб келиниши йўллари.

17-мавзу. Геммораг иситмаси эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати. Геморрагик иситмаси – буниамвирус гуруҳига кирувчи қрим геморрагик иситмаси Конго вируси чақирадиган касалликдир. Касаллик оғир геморрагик диатез бўлиши ва ўлим кўрсаткичинин юқорилиги билан характерланади.

3.2. Модулдаги амалий машғулотлари мавзулари, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

3.2.1. Амалий машғулотларининг мавзулар рўйхати:

6-семестр:

1-мавзу.Эпидемиологиянинг таърифи ва қисқача тарихи. Эпидемиология модули, тиббиёт модуллари орасида ҳамда тиббий таълим ва амалий соғлиқни сақлашдаги ўрни.

2-мавзу.Эпидемиологик текшириш усуллари эволюцияси. Эпидемиологик усулнинг ҳозирги замондаги тавсифи. Эпидемик ўчоқларни эпидемиологик текшириш усули.

3-мавзу.Эпидемик жараённинг таърифи. Паразитлар тавсифи. Макроорганизм (хўжайин) тавсифи.Эпидемик жарраёнинг таркибий қисмлари. Инфекция манбаи, юқиш механизми, мойил жамоа ҳақида тушунча.

4-мавзу. Юқумли касалликларнинг эпидемиологик таснифи. Хайвонлар ва касаллик чакирувчи кўзғатувчиларни тарқатувчи бўғим оёқлиларнинг эпидемиологик аҳамияти (чивинлар, майда хашоратлар гуруҳи, битлар, бургалар ва каналар). Табиий ўчоқли касалликларнинг эпидемиологик аҳамияти.

5-мавзу.Эпидемияга қарши чора-тадбирлар тизими. Профилактик ва эпидемияга қарши чора–тадбирлар, антропоноз, зооноз ва сапроноз касалликларида (инфекция манбаига, юқиш йўллари ва мойил жамоага) қарши чора-тадбирлар. Юқумли касалликлар кабинетининг иш фаолияти билан танишиш.

6-мавзу.Дезинфекция, дезинсекция, дератизация, ва стерилизация усуллари ва воситалари. Аҳоли орасида дезинфекция хизматини ташкиллаштириш. Дезинфекция бўлимининг структураси ва иш фаолияти.Дезинфекция, дезинсекция, дератизация ва стерилизациянинг юқумли касалликлар профилактикасида тутган ўрни.

7-мавзу.Иммунопрофилактика. Махсус ва тезкор профилактик эмлаш воситалари. Юқумли касалликларда иммунопрофилактиканинг аҳамияти. Профилактик эмлаш тизимида узлуксиз совуқлик занжири ва логистик асослари. Миллий эмлаш календари.

8-мавзу.Касалланиш динамикаси таҳлили. Ҳудудлар бўйича таҳлил. Касалланганлар таркибининг таҳлили ва хавфли гуруҳларни аниқлаш. Эҳтимол тутилган хавф омиллари тўғрисидаги фаразнинг шаклланиши. Таҳлилий босқич.Расмий-мантиқ услублари. Биостатистика услублари. Когорт текширишлар.

7-8 семестр:

1-мавзу. Фекал –орал механизм билан юқадиган юқумли касалликларнинг тавсифи. Ичак инфекцияларининг таснифи ва ўзига хос хос хусусиятлари. Ичак гурухи инфекцияларида эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш.

2-мавзу. Ич терлама, паратиф А и В этиологияси , эпидемиологияси. Ич терламада ва бактерия ташувчиликда эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш ва ўтказиш, умумий овқатланиш корхоналарида ишловчиларга нисбатан ўтказиладиган чора -тадбирлар.

3-мавзу. Сальмонеллезлар эпидемиологияси ва профилактикаси. Сальмонеллез касалликлари устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш

4-мавзу. Шигеллезлар эпидемиологияси ва профилактикаси. Шигеллез касалликлари устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш

5-мавзу. Эшерихиозлар эпидемиологияси ва профилактикаси

6-мавзу. Энтеровирус инфекцияларининг эпидемиологияси ва профилактикаси.

7-мавзу.Полиомиелит эпидемиологияси ва профилактикаси. Полиомиелит касаллиги устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш.

8-мавзу.Вирусли гепатитлар таснифи. Гепатит А ва Е эпидемиологияси ва профилактикаси.

9-мавзу. Гепатит В, С, Д эпидемиологияси ва профилактикаси. В,С, Д касалликлари устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш

10-мавзу. Карантин ва ўта хавfli карантин инфекциялар профилактика марказида эпидемияга қарши чора-тадбирлар.

11-мавзу.Вабо касаллиги ўчоғида эпидемияга қарши тадбирларни ташкиллаштириш. Вабо бемори аниқланганда участка шифокорининг вазифалари.

12-мавзу.Вабо касаллиги ўчоғида эпидемияга қарши тадбирларни ташкиллаштириш. Вабо бемори аниқланганда участка шифокорининг вазифалари.

8-семестр:

13-мавзу. Сапронозлар касалликларининг умумий тавсифи.

14-мавзу. Сохта силнинг эпидемиологияси ва профилактикаси. Ичак иерсиниозлари эпидемиологияси ва профилактикаси.

15-мавзу. Паразит касалликларининг эпидемиологияси ва профилактикаси. Паразит касалликларида эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш. Дунё бўйича ва Ўзбекистанда паразитар касалликлар тарқалишининг замонавий хусусиятлари.

16-мавзу.Биогелиминтозлар, геогелиминтозлар ва контакт гелиминтозларнинг эпидемиологияси ва профилактикаси.

17-мавзу. Паразиталогик лаборатория иш режими билан тагишиш. Бактериологик лабораторияни иш режими билан танишиш.

18-мавзу. Безгакнинг эпидемиологияси ва профилактикаси. Безгак касаллиги устидан эпидемиологик назоратни ташкиллштириш. Безгакнинг этиологияси, клиникаси, ташхисоти, “Ўзбекистон Республикасида безгак касаллиги элиминациясининг миллий стратегияси”.

9-10 семестр:

1-мавзу. Ҳаво-томчи механизми билан юқадиган юқумли касалликларнинг умумий тафсифи.

2-мавзу. Грипп, УРВИ, атипик пневмония инфекцияларнинг эпидемиологияси ва профилактикаси.

3-мавзу. Коронавирус инфекциялари профилактикаси ва эпидемиологик назорати.

4-мавзу. Дифтерия эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.

5-мавзу. Стрептококкли инфекциялар (стрептококкоз). Стептококкли инфекциялар.

6-мавзу. Кўк йўтал эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.

7-мавзу. Стрептококкли инфекциялар (стрептококкоз). эпидемиологияси, профилактикаси

8-мавзу. Қизамиқ эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.

9-мавзу. Қизилча эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.

10-мавзу. Менингококкли инфекциялар эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.

11-мавзу. Эпидемик паротит инфекциясининг эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.

12-мавзу. Сил касаллиги эпидемиологияси ва профилактикаси ва эпидемиологик назорати.

13-мавзу. Нозокомиал инфекциялар эпидемиологияси. Жаррохлик бўлимида учрайдиган касалхона ичи инфекциялари эпидемиологияси.

10-семестр:

15-мавзу. Юқумли касалликлар устидан эпидемиологик назоратни ташкиллаштириш. Эпидемиологик назорат мақсади ва вазифалари.

16-мавзу. Юқумли касалликлар ретроспектив эпидемиологик таҳлил (РЭТ).

- 17-мавзу.** Касалланишниг йиллик динамикаси тахлили.
- 18-мавзу.** Аҳоли касалланишининг эпидемиологик белгиларга кўра тахлили.
- 19-мавзу.** РЭТ асосида эпидемияга қарши ва профилактик чора-тадбирларни режалаштириш.
- 20-мавзу.** Юқумли касалликлар оператив эпидемиологик тахлили.
- 21-мавзу.** ОИВ/ОИТС инфекцияларнинг эпидемиологияси профилактикаси.
- 22-мавзу.** Зооноз инфекциялари умумий таснифи. Уларга қарши чора – тадбирлар.
- 23-мавзу.** Қутуриш эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
- 24-мавзу.** Қораоқсоқ эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
- 25-мавзу.** Куйдирги эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
- 26-мавзу.** Ку иситмаси эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
- 27-мавзу.** Туляремия эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
- 28-мавзу.** Тошмали тиф, Брилл касаллиги эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
- 29-мавзу.** Педикулёз ва реккетсиозларга қарши чора- тадбирларни такомиллаштириш
- 30-мавзу.** Карантин ва ўта хавфли касалликлар эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
- 31-мавзу.** Ўлат касаллиги эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
- 32-мавзу.** Арбовирусли инфекциялар эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
- 33-мавзу.** Гемморагик иситмалар эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
- 34-мавзу.** Лейшманиозлар эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати. Лешманиёз касаллигида эпидемик жараённинг ривожланиш механизми.

3.2.2. Амалий машғулотларини ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Амалий машғулотлар мультимедиа курилмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир ўқитувчи томонидан ўтказилади.

Амалий машғулотларни ўтказишда қуйидаги дидактик тамойилларга амал қилинади:

- Амалий машғулотларни мақсадини аниқ белгилаб олиш;
- Ўқитувчининг инновацион педагогик фаолияти бўйича билимларни чуқурлаштириш имкониятларига талабаларда қизиқиш уйғотиш;
- Талабада натижани мустақил равишда қўлга киритиш имкониятини таъминлаш;
- Талабани назарий-методик жиҳатдан тайёрлаш ва ҳ.к.

3.2.3. Модулни ўқитиш давомида эгалланадиган амалий кўникмалар ва компетенциялар:

Модул давомида талабалар йилик режасини туза олиши, профилактик чора - тадбирларини ўтказа олиши, диспансеризация ва гуруҳларига ажратиш, эмлаш режасини тузиш, оператив эпидемиологик таҳлили ўтказиш кўникмаларига эга бўлиши керак.

Модул давомида эгалланадиган амалий кўникмалар рўйхати:

Ўқув амалиётни ўтиш даврида талабалар қуйидаги амалий кўникмаларни ўзлаштиришлари кўзда тутилган:

6-семестр якунида:

1. Эпидемик ўчоққа гидропульт ёрдамида ишлов беришни.
2. Автомакс ёрдамида эпидемиологик ўчоққа ишлов беришни.
3. Профилактик эмлаш картасини тулдиришни.
4. Инсектицидларни қўлланилишини.
5. Хлораминни ишчи эритмасини тайёрлашни.
6. Бактериологик препаратларни сақлашни.

8-семестр якунида:

1. Вирусли гепатит А ўчоғида яқунловчи дезинфекция ўтказиш тартибини.
2. Безгак ташхис қўйишда йўғон томчи ва юпка суртмаларни тайёрлашни.
3. Вабо билан касалланган бемордан материал йиғишни.
4. Ташки муҳит объектларидан суртма олишни.
5. Гельминтозлар ўчоғида профилактик чора-тадбирлар ўтказишни.
6. Контакт гельминтозлар (антропоноз, перорал). Лаборатор ташхисини.

10-семестр якунида:

- 1.Профилактик чора- тадбирлар режасини ишлаб чиқишни.
2. Эпидемияга қарши чора- тадбирлар режасини ишлаб чиқишни.
3. Карантин инфекцияга гумон қилинган бемор аниқланганда хабар бериш тартибини.
4. Одамларни ҳайвонлар тишлаганда ўчоқда эпидемиологик текширув олиб бориш ва ўчоқда эпидемияга қарши чора-тадбирларни ўтказишни.
5. Ўлатга қарши кийим-бошни (костюмни) қўллашни.
6. Куйдирги касаллигида шошилиш профилактика ўтказишни.

Модул давомида эгалланадиган компетенциялар (номи, коди) рўйхати:

- УК 1¹. Абстракт фикр юритиш, ходисаларни таҳлил ва синтез қилиш қобилиятига эга бўлиш;
- УК 2. Дунёқарашни шакллантириш учун фалсафий билимларнинг асосларидан фойдаланиш қобилияти;
- УК 3. Ностандарт вазиятларда ҳаракат қилиш қобилияти, қабул қилинган қарорлар учун ижтимоий ва ахлоқий жавобгарликни олишга тайёрлик;
- УК 4. Ўз-ўзини ривожлантиришга, англашга, ўқишга, ижодий салоҳиятдан фойдаланишга тайкомпеёрлик;
- УК 5. Фавқулоддаги вазиятларда биринчи тиббий ёрдам техникасини, химоя усулларини қўллашга тайёрлик;
- УК 6. Фавқулодда вазиятларда биринчи тиббий ёрдам техникасини, химоя усулларини қўллашга тайёрлик;
- УКК 1². Касбий фаолиятнинг стандарт вазифаларини ахборот, библиографик манбалар, биотиббӣёт терминологияси, ахборот-коммуникация технологиялари ва ахборот хавфсизлигининг асосий талабларини ҳисобга олган ҳолда ҳал қилишга тайёрлик;
- УКК 2. Профессионал фаолиятдаги муаммоларни ҳал қилиш учун оғзаки ва ёзма равишда рус ва хорижий тилларда мулоқот қилишга тайёрлик;
- УКК 3. Тиббий хужжатларни юритишга тайёргарлик;
- УКК 4. Касбий муаммоларни ҳал қилишда дори воситаларини ва уларнинг комбинацияларини тиббий мақсадларда ишлатишга тайёрлик;
- УКК 5. Беморларга бирламчи тиббий ёрдам кўрсатишни ташкил этиш ва дастлабки тиббий санитар ёрдам кўрсатишни таъминлашга тайёрлик;
- УКК 6. Тиббий ёрдам кўрсатишда кўзда тутилган тиббий асбоблардан фойдаланишга тайёрлик.

¹ УК- умумий компетенция

² УКК – умумий касбий компетенция

Модул давомида ўқув амалиётни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Талабалари “Эпидемиология” модули бўйича амалиёти таълим жараёнининг 50%ини ташкил қилади ва амалий машғулотлар Тошкент шаҳар Санитария-эпидемиология осойиталиги ва жамоат саломатлиги хизмати Тошкент шаҳар поликлиникаларда ва дезинфекция бўлимида ўтказилади.

Амалий машғулотда амалий кўникмаларга ўргатиш жараёни батафсил режалаштирилади ва бир неча босқични ўз ичига олади:

1. Биринчи босқич – машғулотнинг мақсади ва вазифаларидан келиб чиққан ҳолда ўрганилаётган амалий кўникмани ўрганиш мотивацион асоси аниқланади, унинг назарий жиҳатлари муҳокама қилинади. Амалий кўникмаларни амалга ошириш учун керакли асбоб-анжомлар ишлаш механизми, ишлатиш қоидалари билан талабар таништирилади.

Биринчи босқични амалга ошириш учун кафедрада барча асбоб анжомлар мавжуд ва ишчи ҳолатда бўлиши лозим.

2. Иккинчи босқич – амалий кўникмани намойиш қилиб бериш ва кўп марта машқ қилиш. Бу босқични амалга ошириш учун амалий кўникмаларни қадамма қадам алгоритми педагог томонидан ва видеофильмлар орқали намойиш этилади, алгоритм асосида босқичма босқич тўғри бажаришга алоҳида эътибор қаратилади. Талаба амалий кўникмани мустақил, бироқ педагог назорати остида муляжлар, тренажёрлар, фантомлар ва манекенларда, кўп марта машқ қилиб ўрганадилар. Бошида барча босқичларини алоҳида, кейинчалик умумлаштирган ҳолда тўлиқ ва тўғри бажара олгандан сўнг қўллашга руҳсат берилади (имитацион тренинг).

Иккинчи босқични амалга ошириш учун кафедра томонидан ишлаб чиқилган амалий кўникмалар қадамма қадам алгоритми ва видеофильми, ўқув-услубий қўлланмаси, бажариш схемаси ёки техникаси ва ҳ.к., баҳолаш мезонлари ишлаб чиқилган бўлиши лозим. Бу босқичда педагог назорат қилади ва керак бўлганда талабалар ишидаги хатоликларни тўғирлайди. Бу жараёнда талаба ҳаракатлари видеотасвирга олиниб ўзига намойиш этилиши, танқидий муҳокама қилиниши мумкин. Талаба, унинг хатоси нимада эканлигини, ўқитувчига ва бошқа талабаларга тушунтириб беради ва сўнгра машикни такрорлайди. Интерфаоллик шунда намойён бўладики, бунда бошқа талабалар эксперт сифатида чиқишда ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашда иштирок этадилар. Амалий кўникма афтоматизм даражасигача етказилиши мақсадга мувофиқ.

3. Учинчи босқич - ўрганилган билим ва амалий кўникмани беморда қўллаш. Бу босқичда талаба ўзлаштирилган билим ва амалий кўникмани турли хил

ҳолатларда (шу жумладан шошилиш ҳолатларда) қўллашга, олинган натижаларни таҳлил қилишга ва шу маълумотлар асосида ҳаракат тактикасини белгилашга педагог назоратида ўргатилади.

Учинчи босқични амалга ошириш учун кафедра томонидан ишлаб чиқилган ўқув, услубий қўлланмалар, фотосуратлар, вазиятли масалалар ва тестлар тўплами, кейслар, протоколлар, профилактик чора-тадбирлар стандартлари, ўргатувчи эпидемиологик харталари ва амбулатор карталар ва х.қ. ишлатилиши лозим. Интерфаоллик шунда намоён бўладики, бунда бошқа талабалар нафақат эксперт сифатида чиқишда ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашда балки командада ишлашда иштирок этадилар.

4. Тўртинчи босқич – ҳулоса. Бу босқичда педагог талаба томонидан олинган билим ва эгаллаган кўникмани беморларда, турли хил вазиятларда, фаолият жараёнида тўғри ва тўлиқ қўллай олишига ишонч ҳосил қилиши керак ва шунда амалий кўникма ўзлаштирилди деб ҳисобланади.

Тўртинчи босқични амалга ошириш учун талаба бемор билан мустақил ишлаши педагог томонидан назорат қилинади, тиббий ҳужжатларни, эпидемиологик харталарини ёзиб ҳимоя қилганда баҳоланади.

Машғулот сўнггида ўқитувчи ҳар бир талабанинг амалий кўникмани ўзлаштирганлигини тасдиқлайди. Талаба амалий кўникмани ўзлаштира олмаган вазиятларда, машғулотдан ташқари вақтда мустақил ўзлаштириш тавсия этилади ва педагогга қайта топширади. Талаба барча амалий кўникмаларни ўзлаштирган ҳолда модулни ўзлаштирган ҳисобланади.

4. Мустақил таълим ва мустақил ишлар, ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

4.1. Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг мавзулар рўйхати:

6-семестр:

1. Эпидемиология фани, тиббиёт фанлари орасида ҳамда тиббий таълим ва амалий соғлиқни сақлашдаги ўрни
2. Эпидемиологик текширув усуллари. Эпидемиологик усулининг ҳозирги замондаги тавсифи.
3. Эпидемик жарраён омиллари. Эпидемиологик жараён ривожланиш механизми: Юқумли касалликлар юқиш механизми. Табиий ўчоғлилик назарияси. Паразитар тизимнинг ўз-ўзини бошқариш назарияси.
4. Дезинфекция, дезинсекция, дератизация, ва стерилизация усуллари ва воситалари. Аҳоли орасида дезинфекция ҳизматини ташкиллаштириш.

5. Иммунопрофилактика. Махсус ва тезкор профилактик эмлаш воситалари. Юқумли касалликларда иммунопрофилактиканинг аҳамияти.

8-семестр:

1. Ичак инфекцияларининг таснифи ва ўзига хос хусусиятлари
2. Ич терлама, паратиф А ва В этиологияси, эпидемиологияси.
3. Сальмонеллезлар эпидемиологияси, профилактикаси
4. Вирусли гепатитлар таснифи. Гепатит А ва Е эпидемиологияси ва профилактикаси.
5. Карантин ва ўта хавфли инфекциялар профилактика марказида эпидемияга қарши чора-тадбирлар
6. Вабонинг эпидемиологияси ва профилактикаси. Вабо бемори аниқланганда участка шифокорининг вазифалари.
7. Сапронозлар касалликларининг умумий тавсифи.
8. Геогелминтозлар ва контакт гелминтозларнинг эпидемиологияси ва профилактикаси.
9. Биогелиминтозлар. Эхинококк касалигининг эпидемиологияси ва профилактикаси.
10. Безгакнинг эпидемиологияси ва профилактикаси

10-семестр:

1. Нафас йўли инфекциялари эпидемиологияси ва профилактикасининг замонавий хусусиятлари.
2. Нафас йўли инфекциялари профилактикасининг асосий йўналишлари (умумий, шахсий ва махсус). COVID-19 инфекцияси ва бошқа инфекциялар мисолида.
3. Нафас йўли инфекциялари билан курашишда иммунопрофилактиканинг аҳамияти.
4. Грипп, COVID-19 инфекцияси, вирусли гепатитлар ва ОИВ/ОИТС инфекциялари – XXI аср муаммолари.
5. Даволаш профилактик муассасаларида (ДПМ) юқумли касалликлар билан курашиш, беморлар ва тиббиёт ходимлари соғлиқларини муҳофаза қилишнинг таркибий қисмидир. COVID-19 инфекцияси ва бошқа инфекциялар мисолида.
6. Даволаш профилактик муассасаларига инфекция олиб киритилишининг йўллари. Госпитал инфекциялар инфекция манбайи, тарқалиш йўллари ва омиллари. Касалхона ичи инфекцияларининг (КИИ) этиологик таркиби.
7. Йирингли септик инфекциялар (ЙСИ) тарқалишида тиббиёт ходимларининг потенциал роли.

8. Карантин ва ўта хавфли инфекциялар (К ва ЎХИ) билан касалланган бемор аниқланганда ёки гумон қилинганда врач-шифокорнинг бажариши зарур бўлган вазифалари ва мажбуриятлари.
9. Карантин ва ўта хавфли инфекциялар (К ва ЎХИ) билан касалланган бемор аниқланганда ёки гумон қилинганда зудлик билан хабар бериш тартиби схемаси. К ва ЎХИ эпидемик ўчоғида мулоқатда бўлган шахслар билан ўтказиладиган эпидемияга қарши чора-тадбирлар.
10. Карантин ва ўта хавфли инфекцияларда профилактик ва эпидемияга қарши чора тадбирларни ташкиллаштириш ва ўтказиш хусусиятлари. Ўлатга қарши ҳимоя кийимларини кийиш ва ечиш тартиби ва қоидалари.
11. Юқумли касалликларни чегаралаб (чеклаб) қўйиш (локализация) ва бартараф (ликвидация) этиш бўйича чора-тадбирлар мажмуй (комплекс) режасини тузиш.
12. Куйдиргининг ингаляцион касаллик шаклига шубҳа (гумон) қилинган бемор муружаат қилганида врач-шифокор ва эпидемиологнинг вазифа ва мажбуриятлари. Эпидемиологик текширув алгоритми.
13. Ку иситмаси эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
14. Туляремия эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
15. Тошмали тиф, Брилл касаллиги эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
16. Педикулёз ва реккетсиозларга қарши чора-тадбирларни такомиллаштири.
17. Карантин ва ўта хавфли касалликлар эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
18. Ўлат касаллиги эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
19. Арбовирусли инфекциялар эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
20. Гемморагик иситмалар эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
21. Лейшманиозлар эпидемиологияси, профилактикаси ва эпидемиологик назорати.
22. Лешманиёз касаллигида эпидемик жараённинг ривожланиш механизми.
23. ОИВ/ОИТС инфекцияларнинг эпидемиологияси профилактикаси.

4.2. Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг шакллари:

Эпидемиология модули бўйича тавсия этилаётган мустақил ишлар модули тизимида турли хил шаклда амалга оширилади:

– берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайёрлаш;

- модулнинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;
- илмий мақола, анжуманга маъруза тезисларини тайёрлаш;
- вазиятли муаммоларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;
- кейс (реал клиник вазиятлар ва клиник вазиятли масалалар асосида case-study) ечиш;
- график органайзерлаш ишлаб чиқиш ва тўлдириш;
- кроссвордлар тузиш ва ечиш;
- презентация ва видеороликлар тайёрлаш ҳамда мустақил иш жараёнида кенг қўллаш ва ҳ.к.

4.3. Мустақил таълим ва мустақил ишларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Эпидемиология модули бўйича мустақил иш аудитория ва аудиториядан ташқари ўтказилади.

Талаба мустақил ишни ташкил этишда қуйидаги шакллардан фойдаланилади:

- аудитория машғулотларидан ташқари тренажёр ва симуляцион залларда/марказларда тасдиқланган амалий кўникмаларни педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажариш ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш дафтарларида акс эттириш;

- тиббиёт ОТМ ўқув базаларида аудиториядан ташқари ташкиллаштирилган рўйхат асосида шифокор-педагог назоратида стандартлаштирилган чоратадбирлар ўтказиш ва олиб бориш, ретроспектив эпидемиологик тахлили ёзиш ва эпидемиологик текширув хартасида акс эттириш;

- тиббиёт ОТМ ўқув базаларида аудиториядан ташқари ташкиллаштирилган амалий кўникмаларни шифокор-педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажаришни эпидемиологик текширув хартасида акс эттириш;

- аҳоли орасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, ёши ва соғлигига боғлиқ овқатлантириш тамойиллари ҳақида суҳбат ва маърузаларни ўтказиш;

- айрим назарий мавзуларни ўқув адабиётлари ёрдамида мустақил ўзлаштириш;

- берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайерлаш;

- модулнинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;

- вазиятли муаммоларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;

- моделлар яшаш, кроссвордлар тузиш, органайзерлар тузиш ва ҳ.к.

Курс иши (лойиҳаси) бўйича кўрсатма ва тавсиялар: Модул бўйича курс иши намунавий ўқув режасида режалаштирилмаган

Ишлаб чиқариш амалиётини ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар.

10-семестр:

Ўқув йили давомида олинган билим, кўникма ва компетенцияларни такомиллаштириш, мустаҳкамлаш ва юқори даражага етказиш мақсадида ишлаб чиқариш (малака) амалиёти мутахассисликга доир марказ, бўлим, ташкилот ва ҳ.к. ташкил этилади. Амалиёт ўташ объекти сифатида, қўйилган вазифаларни бажаришга етарли материал-техник базага ва юқори малакали устозларга эга бўлган амалиёт базаси белгиланади. Ишлаб чиқариш (малака) амалиёти даврида кунма-кун ишлаб чиқариш (малака) амалиёти, тасдиқланган шаклдаги, кундалигини тўлдириб боради. Амалиёт раҳбари томонидан ҳар бир амалиёт кун даврида бажарилган ишлар ҳажми баҳоланади ва кундалик имзоланади. Амалиёт кундалигидаги маълумотлар амалий кўникма ва компетенцияларга эга бўлганлик даражаси ҳақида маълумот беради. Ишлаб чиқариш (малака) амалиёти тугагандан сўнг амалиёт кундалиги охирида амалиётга жавобгар шахс томонидан иши баҳоланади ва унга тавсифнома ёзилади, у муассаса муҳри билан тасдиқланади ва амалиёт кундалиги таълим муассасасига топширилади. Агар бажарилган ишни ифода этган кундалик топширилмаса, амалиёт ўтилмаган деб ҳисобланади. Ишлаб чиқариш (малака) амалиётни якуний баҳолашни тузилган комиссия амалга оширади. Комиссия аъзолари таълим муассасаси ва амалиёт ўтган муассаса ходимларидан, таълим муассасаси раҳбари томонидан буйруқ асосида тузилади. Ишлаб чиқариш (малака) амалиётнинг якуний баҳолаш натижалари комиссия томонидан қайднома варақасига киритилади ва мутахассисликга жавобгар кафедра (бўлим, лаборатория ва ҳ.к.) ходими томонидан рейтинг дафтарчасига тўлдирилади. Амалиётни (сабабли, сабабсиз) бажармаган талабалар якуний баҳолашга киритилмайди ва академик қарздор сифатида, муаммолари таълим муассасаси раҳбарияти томонидан кўриб чиқилади ва индивидуал қарор қабул қилинади.

Соғлиқни сақлаш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари асослари ва соғлиқни сақлаш органлари ва муассасалари фаолиятини белгиловчи директив ҳужжатлар;

- мамлакатда аҳолининг эпидемиологик, профилактик ва эпидемияга қарши ёрдамни ташкил этишнинг умумий масалалари;

- аҳоли саломатлигини сақлаш ва яхшилашга қаратилган технологиялар, воситалар, усуллар ва фаолият усуллари тўплами;

- юқумли касалликлар бўйича эпидемиология, диагностика ва профилактика ёрдамини таъминлашнинг тўғри сифатини таъминлаш йўллари;
- аҳоли ўртасида профилактик ва эпидемияга қарши ишларни ташкил этиш ва ўтказиш (тиббий-профилактика, тиббий-ижтимоий ва бошқалар).)
- бирламчи, иккиламчи ва учинчи даражали касалликларнинг олдини олиш асослари

Модул бўйича талабалар билимини назорат қилиш турлари ва баҳолаш мезонлари

Эпидемиология модули модули бўйича назорат турлари ва баҳолаш мезонлари ҳақидаги маълумот модул бўйича биринчи машғулотда талабаларга эълон қилинади.

Талабаларнинг модул бўйича ўзлаштириш даражасининг Давлат таълим стандартларига мувофиқлигини таъминлаш учун қуйидаги назорат турлари ўтказилади:

- жорий назорат (ЖН);
- оралиқ назорат (ОН);
- якуний назорат (ЯН).

ЖОРИЙ НАЗОРАТ (ЖН)

Жорий назоратда талабанинг модул мавзулари бўйича билим, амалий кўникма ва компетенцияларни эгаллаш даражасини аниқлаш ва баҳолаб бориш кўзда тутилади. Эпидемиология модули бўйича ЖН оғзаки, тарқатма материаллари билан ишлаш, тест ва вазиятли масалалар ечиш, мавзуга оид амалий куникмаларни бажариш, уйга берилган вазифаларни текшириш ва шу каби бошқа шаклларда ўтказилиши мумкин.

Баҳолашда талабанинг билим даражаси, амалий машғулот материалларини ўзлаштириши, назарий материал муҳокамасида ва таълимнинг интерактив услубларида қатнашишнинг фаоллик даражаси, шунингдек, амалий билим ва кўникмаларни ўзлаштириш даражаси (яъни назарий, аналитик ва амалий ёндошувлар) ҳисобга олинади.

Ҳар бир машғулотда барча талабалар баҳоланиши шарт. Максимал балл 100, ўтиш бали 55 балл.

Жорий назорат учун ажратилган 18,0 кредит семестрлар бўйича қуйидагича тақсимланади:

- 6 семестр – 3,0 кредит;
- Жорий назорат – 3,0 кредит;
- синов – 0 (ўтилиши мажбурий)
- 7-8 семестр – 3,0 кредит;

Жорий назорат – 3,0 кредит;
 Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)
 9-10 семестр – 4,0 кредит;
 Жорий назорат – 4,0 кредит;
 Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)
 Якуний назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)

Талаба семестрда белгиланган кредитларни тўплагандан кейин семестр якунида синовли вазифани топширади ва ўтиш (саралаш) балидан ўтсагина кейинги семестрга ўтади. Талаба белгиланган кредитларни тўплагандан кейин семестр якунида якуний назорат (синов)га киритилади.

Жорий назоратда саралаш (ўтиш) баллидан кам балл тўплаган ва узрли сабабларга кўра назоратларда қатнаша олмаган талабага қайта топшириш учун, навбатдаги шу назорат туригача, сўнгги жорий назорат учун якуний назоратгача бўлган муддат берилади.

Модул бўйича талаба рейтинги қуйидагича аниқланади:

| Балл | ECTS баҳо | ECTS нинг таърифи | | Баҳо | Таърифи |
|--------|-----------|--|--|------|---------|
| 86-100 | A | «аъло» – аъло натижа, минимал ҳатоликлар билан | модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; муаммоли саволларни аниқлаши, ўз қарашларини илмий-амалий тилда асослаб бера олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши ва уни қисқа вақт ичида илмий ва амалий масалаларни ечишда самарали қўллаш олиши; ностандарт вазиятларда муаммоларни мустақил ва ижодий ҳал қила олиш қобилиятини кўрсата олиши; амалий кўникмаларни мустақил | 5 | аъло |

| | | | | | |
|-------|---|--|--|---|------|
| | | | <p>равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши;</p> <p>амалий масалаларни қисқа, асосланган ва рационал равишда ҳал этиши;</p> <p>модул дастурида тавсия этилган асосий ва қўшимча адабиётларни тўлиқ ва чуқур ўзлаштириши;</p> <p>модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаш, уларга танқидий баҳо бериш ва бошқа модуллар илмий ютуқларини қўллаш олиши;</p> <p>назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда юқори маданият даражасига эга бўлиши лозим;</p> | | |
| 81-85 | В | «жуда яхши» – ўртадан юқори натижа, айрим ҳатоликлар билан | <p>модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши;</p> <p>терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаш;</p> <p>ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши;</p> <p>модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли</p> | 4 | яхши |

| | | | | | |
|-------|---|--|---|--|--|
| | | | <p>фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллаш олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши; ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда жуда яхши маданият даражасига эга бўлиши лозим;</p> | | |
| 71-80 | С | «яхши» – ўртача натижа, сезиларли ҳатоликлар билан | <p>модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши, аммо бир оз камчиликлар билан; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда</p> | | |

| | | | | |
|--|--|--|--|--|
| | | | <p>ифодалаши;</p> <p>ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши;</p> <p>модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни кўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши;</p> <p>стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши;</p> <p>амалий кўникмаларни мустақил равишда бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни эгаллаши, аммо бир оз камчиликлар билан;</p> <p>амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги;</p> <p>модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши;</p> <p>ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши;</p> <p>назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда яхши даражага эга бўлиши лозим;</p> | |
|--|--|--|--|--|

| | | | | | |
|-------|---|---|--|---|------------|
| 60-70 | D | «қониқарли» – суи натижа, қўпол камчиликлар билан | <p>давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида етарли билим ҳажмига эга бўлиши;</p> <p>терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим хатоларга йўл қўйиши;</p> <p>жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши;</p> <p>амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил аммо ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши;</p> <p>компетенцияларни мустақил, аммо ҳатоликлар билан эгаллаши;</p> <p>модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллаш олиши;</p> <p>педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши;</p> <p>ўқиётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши;</p> <p>назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;</p> | 3 | Қони қарли |
| 55-59 | E | «ўрта» – минимал натижага тенг | <p>давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида қониқарли билим ҳажмига эга бўлиши;</p> <p>терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим қўпол хатоларга йўл қўйиши;</p> <p>жавоб беришга ёки айрим</p> | | |

| | | | | | |
|-------|----|---|---|---|-------------|
| | | | <p>махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда ва ҳатоларга йўл қўйганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши;</p> <p>амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил эмас ва ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши;</p> <p>компетенцияларни мустақил эмас ва ҳатоликлар билан эгаллаши;</p> <p>модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши;</p> <p>педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши;</p> <p>ўқиладиган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши;</p> <p>назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;</p> | | |
| 31-54 | FX | «қониқарсиз» – минимал даражадаги билимларни олиш учун кўшимча мустақил ўзлаштириши зарур | <p>давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса;</p> <p>илмий терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий мантиқий хатоларга йўл қўйса;</p> <p>назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса;</p> <p>амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.</p> | 2 | Қони қарсиз |

| | | | | | |
|------|---|---|---|--|--|
| 0-30 | F | «мутлоқ қониқарсиз» – тўлиқ қайта ўзлаштириши лозим | давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий ва кўпол мантиқий хатоларга йўл қўйса ёки умуман жавоб бермаса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса ёки умуман бажармаса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса. | | |
|------|---|---|---|--|--|

ОРАЛИҚ НАЗОРАТ (ОН)

ОНда талаба томонидан модулнинг бир неча мавзуларни ўз ичига олган бўлими ёки қисми бўйича билим ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш даражаси баҳоланади.

Эпидемиология модули бўйича бўйича ОН ҳар семестрда бир ва икки мартагача ўтказилади. ОНга ЖН бўйича тегишли кредитларни тўплаган тарабалар киритилади. ОН кафедра мажлисининг қарори билан оғзаки ёки тест ОСКЕ шаклида ўтказилади. ОНда саралаш бали (55балл) йиғма олмаган талаба якуний назоратга қўйилмайди.

Оралиқ назоратни ўтказиш жараёни кафедра мудири томонидан тузилган комиссия иштирокида даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда, оралиқ назорат натижалари бекор қилинади ва оралиқ назорат қайта ўтказилади.

ЯКУНИЙ НАЗОРАТ

ЖНга ажратилган кредитларни тўлиқ тўплаган талаба ЯНга киритилади. ЯНда талабанинг билим, кўникма ва малакалари модулнинг умумий мазмуни доирасида баҳоланади. ЯН модул бўйича ўқув машғулотлари тугаганидан сўнг 2-этапда олинади, 1-этап - кафедрада OSCE шаклида, 2-этап тест марказида ўтказилади. ЯНда 55 саралаш баллини йиғма олмаган талаба ЯНдан ўтмаган ва модулни ўзлаштирмаган деб ҳисобланади, ЖНда тўлиқ кредитни йиғган бўлса ҳам).

Таълим муассасаси ректорининг буйруғи билан ички назорат ва мониторинг бўлими раҳбарлигида тузилган комиссия иштирокида ЯНни ўтказиш жараёни даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда ЯН натижалари бекор қилинади ва ЯН қайта ўтказилади.

Касаллиги сабабли ЯНдан ўтолмаган талабаларга факультет декани фармойиши асосида, ўқишни бошлаганидан сўнг икки ҳафта муддатда топширишга рухсат берилади.

Семестр якунида ЯНдан ўтолмаган талаба академик қарздор ҳисобланади.

Академик қарздор талабаларга семестр тугаганидан кейин қайта ўзлаштириш учун бир ой муддат берилади. Шу муддат давомида модулни ўзлаштира олмаган талаба факультет декани тавсиясига кўра белгиланган тартибда ректорнинг буйруғи билан талабалар сафидан четлаштирилади.

Талаба назорат натижаларидан норози бўлса, модул бўйича назорат тури натижалари эълон қилинган вақтдан бошлаб бир кун мобайнида факультет деканига ариза билан мурожаат этиши мумкин. Бундай ҳолда факультет деканининг тақдимномасига кўра ректор буйруғи билан 3 (уч) аъзодан кам бўлмаган таркибда апелляция комиссияси ташкил этилади.

Апелляция комиссияси талабаларнинг аризаларини кўриб чиқиб, шу куннинг ўзида хулосасини билдиради.

Баҳолашнинг ўрнатилган талаблар асосида белгиланган муддатларда ўтказилиши ҳамда расмийлаштирилиши факультет декани, кафедра мудири, ўқув бўлими ҳамда ички назорат ва мониторинг бўлими томонидан назорат қилинади.

5.1. Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбалари

5.1. Асосий адабиётлар:

1. Mirtazaev O.M., Zueva L.P., Matnazaqrova G.S. Epidemiologiya. Darslik. Toshkent, «Musiq» nashriyoti, “Renessans press” MCHJ matbuva bo’limi, 2020.
2. O.M.Миртазаев., Г.С.Матназарова., Н.И.Брико. Дарслик. Тошкент. 2019.
3. Миртазаев О.М., Зуева Л.П., Матназарова Г.С. Эпидемиология. Дарслик. Тошкент, «Ишонч МЧЖ», 2016.
4. Брико Н.И., Покровский В.И. Эпидемиология. Учебник. М.: «ГЭОТАР-Медиа», 2015.
5. Mirtazayev O.M. ва бошқа ҳаммуалифлар. Epidemiologiya fanidan amaliy mashg`ulotlar uchun qo`llanma. – Тошкент. “Адабиёт учкунлари”. 2015 й.
6. Зуева Л.П., Яфаев Р.Х. Эпидемиология. Учебник. -Санкт-Петербург. “Фолиант”. 2006 г.

5.2. Қўшимча адабиётлар:

1. Н.И.Брико, Л.П.Зуева, В.И.Покровский, В.П.Сергиев, В.В.Шкарин. Эпидемиология. Учебник. Москва “ФИРО” 2015 г. (эл.вер)
- 2.Коронавирус инфекциясининг этиологияси, эпидемиологияси, клиник хусусиятлари, даволаш ва олдини олиш чора-тадбирлар. Услубий қўлланма. Л.Н.Туйчиев ва ҳаммуаллифлар. Тошкент, 2020.
3. Н.И.Брико, Г.Г.Онищенко, В.И.Покровский. Руководство по эпидемиологии инфекционных болезней. Москва 2019г. (эл.вер)
4. А.В.Слободенюк, А.А.Косова, Р.Н.Ан. Эпидемиологический анализ.Екатеринбург “ГБОУ” 2015г. (эл.вер)
5. Н.Д.Ющук, Ю.В.Мартынов, Е.В.Кухтевич, Ю.Ю.Гришина, С.А.Михнева. Эпидемиология (Руководство для самоподготовки к практическим занятиям) Москва 2015г.(эл.вер)

5.3. Интернет сайтлари:

- 1.www.gov.uz
- 2.www.minzdrav.uz
- 3.www.tta.uz
- 4.www.tma.uz
- 5.<http://web.tma>
- 6.TMA Wi-Fizone
- 7.www.ZiyONet
- 8.www.epidem.uz
- 9.www.epidem.uz
- 10.www.lex.uz
- 11.www.MedPortal.ru
- 12.www.Med-edu.ru
- 13.www.med-info.ru
- 14.www.medagent.ru
- 15.www.medical-encyclopedia.zelenka.su
- 16.www.journals.medi.ru
- 17.<http://www.iaea.org/> (Интернационал Атомис энерг. Аген.)

“ЭПИДЕМИОЛОГИЯ” МОДУЛИДАН СИЛЛАБУС

| “Эпидемиология” модулидан силлабус | | | |
|------------------------------------|---------------------------------------|---------------------|-------------|
| Модулнинг тўлиқ номи | Эпидемиология | | |
| Модул коди: 2.32 | Кредит ҳажми: умумий - 18,0 кредит | Модул ўтилиш даври: | ECTS value: |

| | | | |
|--|---|---------------------------|--|
| | Шундан: 6 семестр – 3,0 кредит; Жорий назорат – 3,0 кредит; синов – 0 (ўтилиши мажбурий) 7-8 семестр – 3,0 кредит; Жорий назорат – 3,0 кредит; Оралик назорат – 0 (ўтилиши мажбурий) 9-10 семестр – 4,0 кредит; Жорий назорат – 4,0 кредит; Оралик назорат – 0 (ўтилиши мажбурий) Якуний назорат – 0 (ўтилиши мажбурий) | 6-7-8-9-10 семестр | |
| Таълим йўналиши | 5510300 – «Тиббий профилактика иши» | 3-4-5 босқич бакалаврлари | |
| Модулнинг давомийлиги | 68 кун | | |
| Ўқув соатлари хажми: | Жами соат: | 648 | |
| | Шунингдек: | | |
| | маъруза | 54 | |
| | амалий машғулот | 360 | |
| | мустақил таълим | 234 | |
| Ўқув модулининг статуси | Умумқасбий модулар блоки | | |
| ОТМ номи, манзили | Тошкент тиббиёт академияси, Фаробий 2 уй | | |
| Кафедра номи | Эпидемиология | | |
| Мазкур курснинг ўқитувчилари ҳақида маълумот | Маърузачиларнинг Ф.И.Ш. Амалий машғулот ўтказувчиларнинг Ф.И.Ш. | E-mail: | |
| Машғулот вақти ва жойи | ТТА 2-ўқув бино 3 –этаж Эпидемиология кафедраси | | |
| Модулнинг мазмуни | Эпидемиология модули бўлажак мутахассисни тиббий санитария ёрдами ва юқумли касалликларни профилактикасига қаратилган. | | |
| Пререквизитлар | Юқумли ва паразитар касалликлар, микробиология | | |
| Постреквизитлар | Юқумли ва паразитар касалликлар, микробиология, Жамият соғлиғини сақлаш ва соғлиқни сақлашни бошқариш модулар блоки | | |
| Модулнинг мақсади | Эпидемиология модули барча мутахассис врачларининг илмий ва амалий иш фаолиятида энг муҳим модулардан бири бўлиб ҳисобланади. Эпидемиология модули аҳоли касалланишлари ҳақидаги ва эпидемик жараён таълимоти асосларини, эпидемик жараён моҳияти ва ривожланиш механизмларини ўргатади. Ўқитишдан мақсад, юқори квалификацияли, юқори билим доирасига эга бўлган, амалий кўникмаларни амалда бажара оладиган, юқумли касалликларни олдини олиш учун профилактик чора-тадбирларни замонавий тиббий билим ва техникалар асосида ишлаб чиқишни билладиган мутахассисларни тайёрлаш. | | |

| | |
|--|---|
| <p>Модулнинг вазифалари</p> | <p>Эпидемиология модулининг мақсади ва вазифаларини, -Одамлар популяциясида патологик жараённинг пайдо бўлишига сабаб бўладиган хавфли омилларини, генотипик ва фенотипик омилларини, юумли касалликлар таралишининг қонуниятлари, яъни эпидемик жараён ҳақидаги таълимотни ўргатиш. -Эпидемиологик текширув усулларининг ўзига ос хусусиятларини, ушбу усулларнинг асосий бўлимлари ва уларнинг мақсадини ўрганиш -Аҳолини юумли касалликларга қарши профилактик эмлаш, махсус профилактика воситалари, уларни тайёрлаш, сақлаш ва эмлаш йўл-йўриқларини ўргатиш. -Дезинфекция, дезинсекция, дератизация ва стерилизация тадбирлари, ушбу тадбирларни ташкиллаштириш ва уларнинг бирламчи тиббиётдаги аҳамиятини ўргатиш. -Айрим юкумли ва соматик касалликлар профилактикасининг аҳамиятини ўргатиш ва х.к.</p> |
| <p>Модул бўйича талабалар билими, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар</p> | <p>6-семестр якунида: Талаба: “Эпидемиология модули” ўқув модулинини ўзлаштириш жараёнида: – эпидемиологнинг касбий вазифаларини муваффақиятли ҳал қилишга қодир бўлган касбий ваколатларини шакллантириш. – эпидемиологик фикрлаш тафаккурига эга бўлган, мураккаб эпидемиологик вазиятларни яхши биладиган, турдош модуллар бўйича чуқур билимга эга бўлган эпидемиолог шифокорларни шакллантириш. – эпидемик ўчоқларини эпидемиологик текширувини ўтказишга қодир бўлган мустақил профессионал эпидемиологик диагностика фаолиятига мутахассис тайёрлаш. – эпидемиологик ёрдамни тўлиқ ҳажмда тақдим эта оладиган, эпидемия ўчоқларида, шу жумладан экстремал ҳолатларда профилактик ва эпидемияга қарши чора-тадбирларни ўтказиш оладиган мутахассисни тайёрлаш. – эпидемиологик назорат ҳақида тасаввурга эга бўлиш; – эпидемиологик, профилактик ва касбий вазифаларини муваффақиятли ҳал этишга қодир бўлган мутахассисни тайёрлаш. – шошилинич тиббий ёрдам кўрсатишни ўз ичига олган ёндош клиник модуллар бўйича кўникма ва врачлик муолажаларини ўзлаштириш олмаган мутахассис-шифокорни тайёрлаш. – врач-эпидемиологга соғлиқни сақлаш, суғурта тиббиёти, тиббий психология, соғлиқни сақлашни ташкиллаштириш ва иқтисодиёти муаммолари бўйича эркин фикрлашига ва ҳаракатланишига имкон берадиган умумий ва махсус билимлар, кўникмалар тизимини шакллантириш ва такомиллаштириш бўйича билиши ва улардан фойдалана олиши керак; – Юкумли касалликларда респектив эпидемиологик таҳлил анамизни йиғиш ва олинган натижаларни таҳлил қилиш; – Касалланишнинг кўп йиллик динамикаси таҳлили қилиш самарадорлиги ва ҳавфсизлигини баҳолашнинг ишонарли ва қулай</p> |

| | |
|-----------------------|--|
| | <p>усулларини танлашни ва уларни амалга оширишни, олинган натижаларни таҳлил қилиш;</p> <ul style="list-style-type: none"> – шошилинич аралашувни талаб қиладиган ҳолатларда тиббий-профи-лактик ёрдам кўрсатишда иштирок этиш, ўз вақтида аниқлаш ва уларни коррекция қилишни; – профилактик тиббий кўриклар, диспансеризации, диспансер кузатув ва тиббий назорат ўтказишда ёрдам кўрсатиш; – долалотнома ёза олиш; – самарали ва ҳавфсиз эмлаш ўтказиш мақсадида вакцина воситасини танлаш алгоритминини тузишни ва эмлаш ўтказиш тартибини белгилаш; – фаолият юритаётган даволаш-профилактик муассасанинг ишини ташкил этиш, алоҳида эпидемиологик ва юқумли касалликлар бўлимлари, хоналари (кабинетлари) ва лабораториялар ишида ўзаро ҳамкорлик қилиш, аҳолини диспансеризацияси ўтказилишини ташкил этишни баҳолаш; – кўрсатилаётган тиббий ёрдам сифатини ошириш мақсадида клиник аудит ўтказиш <i>малакаларига (шу жумладан амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.</i> <p>8-семестр якунида:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ич терлама, дизентерия, салмонеллез, вирусли гепатитлар, безгак, вабо ва бошқа касалликлар билан оғриб ўтганлар устидан диспансер назоратини ўрнатиш қоидалари бўйича <i>тасаввурга эга бўлиш;</i> – юқумли ва паразитар касалликларда эпидемиологик назоратнинг назарий, услубий ва ташкилий асослари бўйича, қонуний-меъёрий ҳужжатлари таҳлили қилишни <i>билиши ва улардан фойдалана олиши керак;</i> – ичак гуруҳи инфекциялари, нафас йўллари ва бошқа гуруҳ касалликлари ўчоқларида эпидемик жараён намоён бўлишининг ўзига хос хусусиятлари бўйича <i>малакаларига (шу жумладан амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.</i> <p>10-семестр якунида:</p> <ul style="list-style-type: none"> – эпидемияга қарши алоҳида чора-тадбирларни ва улар мажмуасини потенциал ва аниқ самарадорлигини, шунингдек, эпидемияга қарши ишларни сифат ва самарадорлигини баҳолаш бўйича <i>тасаввурга эга бўлиш;</i> – зооноз касалликлар бўйича носоғлом чорвачилик хўжаликларини текшириш ва далолатномаларни тузишни <i>билиши ва улардан фойдалана олиши керак;</i> – Ҳимоя кийим бош (ўлатга қарши кийим) йиғмаларини (тўпламларини) кийиш ва эчиш тартиб қоидалари бўйича <i>малакаларига (шу жумладан амалий кўникмаларига) эга бўлиши керак.</i> |
| Таълим бериш усуллари | Маъруза, амалий машғулотлар |

| | |
|----------|--|
| Таъминот | видеофильмлар, мультимедияли ва ўқитувчи компьютер дастурлардан, ўқитиш методикасидаги янги технологиялардан, мавзулар бўйича назарий билимларни сўрашдан фойдаланилади; бакалаврларнинг мустақил иши, индивидуал ва гуруҳли презентациялар, уйга берилган вазифаларни тайёрлаш, рефератлар ёзиш, тестлар, вазиятли масалалар ва бошқалар. |
|----------|--|

Ўқитиш натижалари:

Модулни якунлаганда талаба билади:

6-семестр якунида:

1. эпидемиологик, профилактик ва касбий вазифаларини муваффаиятли ҳал этишга қодир бўлган мутахассисни тайёрлаш.
2. шошилиш тиббий ёрдам кўрсатишни ўз ичига олган ёндош клиник модуллар бўйича кўникма ва врачлик муолажаларини ўзлаштира олган мутахассис-шифокорни тайёрлаш.
3. врач-эпидемиологга соғлиқни сақлаш, суғурта тиббиёти, тиббий психология, соғлиқни сақлашни ташкиллаштириш ва иқтисодиёти муаммолари бўйича эркин фикирлашига ва ҳаракатланишига имкон берадиган умумий ва махсус билимлар, кўникмалар тизимини шакллантириш ва такомиллаштириш.

8-семестр якунида:

4. юқумли ва паразитар касалликларда эпидемиологик назоратнинг назарий, услубий ва ташкилий асослари бўйича, қонуний-меъёрий ҳужжатлари тахлили қилишни
5. ичак гуруҳи инфекциялари, нафас йўллари ва бошқа гуруҳ касалликлари ўчоқларида эпидемик жараён намоён бўлишининг ўзига хос хусусиятларини.

10-семестр якунида:

6. эпидемияга қарши алоҳида чора-тадбирларни ва улар мажмуасини потенциал ва аниқ самарадорлигини, шунингдек, эпидемияга қарши ишларни сифат ва самарадорлигини баҳолаш;
7. зооноз касалликлар бўйича носоғлом чорвачилик хўжаликларини текшириш ва далолатномаларни тузишни ;
8. Ҳимоя кийим бош (ўлатга қарши кийим) йиғмаларини (тўпламларини) кийиш ва эчиш тартиб қоидаларини

Модулни якунлаганда талаба бажара олади:

1. Юқумли касалликларда роспектив эпидемиологик таҳлил анамизни йиғиш ва олинган натижаларни таҳлил қилиш;
2. Касалланишнинг кўп йиллик динамикаси тахлили қилиш самарадорлиги ва ҳавфсизлигини баҳолашнинг ишонарли ва қулай усулларини танлашни ва уларни амалга оширишни, олинган натижаларни таҳлил қилиш;

3. шошилинч аралашувни талаб қиладиган ҳолатларда тиббий-профи-лактик ёрдам кўрсатишда иштирок этиш, ўз вақтида аниқлаш ва уларни коррекция қилишни;
4. профилактик тиббий кўриклар, диспансеризации, диспансер кузатув ва тиббий назорат ўтказишда ёрдам кўрсатиш;
5. долалотнома ёза олиш;
6. самарали ва ҳавфсиз эмлаш ўтказиш мақсадида вакцина воситасини танлаш алгоритмини тузишни ва эмлаш ўтказиш тартибини белгилаш;
7. фаолият юритаётган даволаш-профилактик муассасанинг ишини ташкил этиш, алоҳида эпидемиологик ва юқумли касалликлар бўлимлари, хоналари (кабинетлари) ва лабораториялар ишида ўзаро ҳамкорлик қилиш, аҳолини диспансеризацияси ўтказилишини ташкил этишни баҳолаш;
8. кўрсатилаётган тиббий ёрдам сифатини ошириш мақсадида клиник аудит ўтказиш;
9. юқумли ва паразитар касалликларда эпидемиологик назоратнинг назарий, услубий ва ташкилий асослари бўйича, қонуний-меъёрий ҳужжатлари тахлили қилишни.